

CETOZA VACILOR CU LAPTE

Prof. Dr. Teodor Moț

Fascicula nr. BV-22, ianuarie 2009

INTRODUCERE

Cetoza vacilor de lapte reprezintă o tulburare complexă a metabolismului glucido-lipidic, caracterizată din punct de vedere clinic prin simptome digestive și nervoase, iar din punct de vedere paraclinic prin hipoglicemie (sub 45-60mg/dl), hipercetonemie (peste 3-10 mg/dl), hipercetonurie și scăderea rezervei alcaline. Boala apare mai frecvent la vacile cu stare de întreținere bună, mai ales la 6-12 săptămâni când se atinge vârful curbei de lactație.

Cetoza poate fi primară (spontană) și secundară.

Cetoza primară este consecința unui aport insuficient de hidrați de carbon (alimentație hipoenergetică) în raport cu nevoile organismului, datorită rațiilor neechilibrate sau subnutriției. Cetoza spontană este rezultatul neconcordanței dintre aportul de hidrați de carbon și pierderile de glucide (lactoză) prin lapte.

Cetoza secundară apare la vacile care suferă de afecțiuni ce determină sau întrețin inapetența (lipsa poftei de mâncare): disfuncții rumenale motorii, sau de natură biochimică, hepatopatii, dilatația și/sau deplasarea cheagului, mastite, metrite.

Formele chimice de boală pot fi relativ ușor contabilizate de către crescătorii de taurine, dar există riscul subevaluării unor cazuri subclinice la care cetonemia poate ajunge la valori crescute. În acest sens, o metodă avantajoasă este reprezentată de înregistrarea cazurilor subclinice și clinice prin metode de dozare a corpurilor cetonice (ac. betahidroxibutiric, acetonă) din sânge, urină și lapte.

CETOZA

Tabloul clinic.

Cetoza poate evolua sub două forme: subclinică sau cronică și acută, manifestată prin simptome generale, digestive și nervoase.

În cetoza subclinică, din punct de vedere clinic se constată inapetență, adinamie, apatie, refuzul consumului de concentrate, a silozului, dar cu păstrarea apetitului pentru fibroase. Rumegarea este leneșă, apar scrâșniri din dinți, atitudine cifoasă, reducerea producției de lapte cu scăderea procentului de grăsime, tulburări de reproducție care constau în călduri șterse, creșterea service-periodului (prelungire perioadei până la apariția primelor călduri).

CUPRINS:

INTRODUCERE 1 CETOZA 1

- Tabloul clinic. 1
- Diagnosticul, evoluția și prognosticul 2
- Profilaxia 2
- Tratamentul 2

**Figura 1. Anchetă
nutritională - cetoza
este influențată de rație**

În această formă, din punct de vedere paraclinic se înregistrează hipoglicemie, hiperce-tonemie, hiperce-tonurie, eventual scăderea rezervei alcaline, aspecte care pot constitui elemente de bun augur în precizarea unui diagnostic pozitiv.

Cetoza clinică este mai ușor de diagnosticat din punct de vedere clinic. Se remarcă semne generale: apatie, adinamie, slăbire progresivă, depresie moderată, pierderea elasticității pielii (aspect "lemnos"), păr mat lipsit de luciu. Aerul expirat are miros de acetonă sau de fructe fermentate, secreția de lapte scade treptat, laptele devine vâcos, cu miros de acetonă și care coagulează prin fierbere.

Semnele digestive constau în rumegare leneșă sau absentă, hipochinezie și constipație, mărirea ariei de proiecție a ficatului.

După câteva zile, frecvent, apar tulburări nervoase, de tip comatos sau eclamptic.

În forma comatoasă, animalele sunt somnolente, au ochii semiînchiși, deplasarea este dificilă cu mers nesigur, motiv pentru care preferă decubitul sterno-abdominal cu pleurostotonus, iar temperatura internă se încadrează în stadiul de hipotermie.

În forma eclamptică se constată dromomanie, mers în manej, cu membrele încrucișate, hipertermie. Animalul își fixează capul în diferite obstacole, prezintă masticăție în gol, hipersalivație cu zgomot de plescăit, tremurături musculare.

Diagnosticul, evoluția și prognosticul

Diagnosticul se stabilește pe baza anchetei nutriționale, a semnelor clinice, coroborate cu examenul paraclinic și leziunile morfopatologice (carnea are miros de acetonă, steatoză hepato-renală caracterizată prin culoare galben-brună, hepatomegalie).

Evoluția poate fi acută până la cronică (câteva săptămâni sau luni).

Prognosticul vital este favorabil, în forma incipientă, devenind rezervat în forma cronică, latentă. Cel economic este rezervat deoarece apare mai frecvent la vacile de mare productivitate și se însoțește de tulburări de reproducție (retenții placentare, metrite, mamite).

Profilaxia

Profilaxia se realizează prin:

- supravegherea alimentației, asigurându-se necesarul în principii nutritivi, atât pentru satisfacerea cerințelor fiziologice, cât și a celor productive;
- optimizarea condițiilor de întreținere și exploatare;
- supravegherea periodică (de cel puțin două ori pe an) a efectivului din punct de vedere metabolic.

Tratamentul

Din punct de vedere dietetic se va recurge la administrarea de concentrate bogate în glucide), fân de bună calitate, sfeclă, tăiței de sfeclă (2-3 kg/zi), melasă (0,3-1,5 l/zi/animal).

- Administrarea de 2-3 ori pe zi a câte 3-5 l suc rumenal facilitează normalizarea digestiei biochimice. De asemenea, se poate recurge la limitarea sau chiar sistarea mulsului.
- Igienic, se va recurge la mișcare zilnică care favorizează cetoliză și la îmbunătățirea condițiilor de microclimat.

Figura 2. Recoltarea de sânge pentru determinarea glicemiei și a corpurilor cetonice

Figura 3. Recoltarea sucului ruminal pentru determinarea pH-ului

Tratamentul medicamentos vizează următoarele obiective:

- combaterea hipoglicemiei cu glucoză, 0,5-1g/Kg m.c./zi, cu soluție glucozată 5-10%, în asociere cu vitamina B₁, 1-2mg/gram glucoză i.v. sau i.m.;
- stimularea gluconeogenezei cu ACTH, 0,5-1UI/Kg. m.c. sau cu glucocorticoizi (Prednisolon 100mg, Dexametazonă 10mg, Flumetazon 2mg, Hidrocortizon acetat). În același scop se poate recurge la administrarea în concentrate, în apa de băut sau cu sonda de două ori pe zi de substanțe glucoplastice: Propionat de sodiu sau calciu (50-250g), Lactat de calciu, sodiu sau potasiu (100-250g), Glucoză diluată în apă (100-500g), Propilen glicol diluat în apă 1:1 (150-250g);
- combaterea acidozei cu bicarbonat de sodiu 200-300g/zi per os sau 50mg/100Kg m.c. i.v., timp de 3-5 zile ;
- prevenirea și combaterea steatozei hepatice cu colină, metionină și medicație protectoare stimulantă (vit. A, complex B, microelemente, Co, Zn, Se, etc.)

În plus, tratamentul medicamentos poate fi completat cu medicație ruminatorie: Ruminatorio H, Rumdigestin.

Figura 4. Determinarea corpilor cetonici și a glucozei:

- hipoglicemie <45-60mg/dl;
- hipercetonemie > 3-10 mg/dl.

ANEXĂ – Explicația unor termeni folosiți în fasciculă

Gluconeogeneza = producerea de glucoză din substanțe grase sau din proteine

Hipoglicemie = scăderea glucozei din sânge sub limita normală

Hepatopatii = boli ale ficatului (circulatorii; inflamatorii-hepatite; degenerative-hepatoze)

Cifoza = devierea coloanei vertebrale cu formarea unei convexități în partea superioară la animale și posterioară la om

Manifestări eclamptice = 1. afecțiune caracterizată prin convulsii tonice apoi clonice ce apar în legătură cu actul parturii la unele femele; 2. convulsii ce apar în caz de uremie

Dromomanie = impulsie nestăpânită de a merge

Inapetență = lipsa poftei de mișcare

Hipotermie = scăderea temperaturii interne (corporale) sub limita inferioară a fiziologicului

Subfebrilitate = creșterea temperaturii interne cu până la 1°C peste limita superioară a fiziologicului

Febră = creșterea temperaturii interne cu mai mult de 1°C peste limita superioară a fiziologicului

Bruxism = scrâșniri din dinți

Pleurostotonus = orientarea gâtului și a capului (autoascultație) într-o parte ca urmare a contracției unor mușchi laterali

Alte surse bibliografice recomandate:

Ghergariu S., *Bazele patologiei medicale a animalelor* vol 1 și 2, Colecția *Veterinaria* Editură All, 1995

Material elaborat de către Prof. Dr. Teodor Moț, titularul Disciplinei de Patologie Medicală a Facultății de Medicină Veterinară, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara, colaborator al Unității de Extensie.

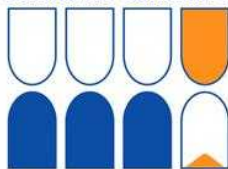
Contact:

Centru de Consiliere - Unitate de Extensie,
Calea Aradului nr. 119 tel/fax: 0256 277127

WEB: www.unitate-extensie.org.ro

E-mail: t.mot@unitate-extensie.org.ro

centrul de consiliere

unitate de extensie

CENTRUL DE CONSILIERE - UNITATE DE EXTENSIE

Centrul de Consiliere - Unitate de Extensie este o asociație nonprofit înființată pe lângă Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara care are ca scop extensia, respectiv transmiterea rezultatelor cercetării științifice către societate, cu scopul dezvoltării acesteia.

© 2007 Toate drepturile rezervate Asociației Centru de Consiliere - Unitate de Extensie.

Materialul se distribuie gratuit și se poate multiplica, copia sau distribui doar în baza unui acord scris cu Unitatea de Extensie

Material promovat prin proiectul PHARE - *Centru pilot de promovare a cooperării transfrontaliere româno-sârbe în agro-zoo-vet business*, finanțat prin Programul de Vecinătate România-Serbia 2004-2006, RO2005/017-538.1.01.15.

Editor coordonator: Ioan Huțu - UEX Media. Data editării: noiembrie 2007 Adresă: Unitatea de Extensie a Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara, Calea Aradului nr. 119, Timișoara-300645, Timiș - România tel/fax: 0040256277127, www.unitate-extensie.org.ro, office@unitate-extensie.org.ro.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Uniunii Europene